

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

23 aprilie 2015*

„Trimitere preliminară — Agricultură — Regulamentul (CE) nr. 1/2005 — Protecția animalelor în timpul transportului — Călătorie de lungă durată dintr-un stat membru către un stat terț — Articolul 14 alineatul (1) — Control care trebuie efectuat privind jurnalul de călătorie de către autoritatea competentă de la locul de plecare înaintea călătoriilor de lungă durată — Aplicabilitatea acestei dispoziții în ceea ce privește etapa din călătorie care se desfășoară în afara teritoriului Uniunii Europene — Aplicabilitatea normelor stabilite prin regulamentul menționat în cazul acestei etape din călătorie”

În cauza C-424/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Germania), prin decizia din 2 iulie 2013, primită de Curte la 25 iulie 2013, în procedura

Zuchtvieh-Export GmbH

împotriva

Stadt Kempten,

cu participarea:

Landesanwaltschaft Bayern,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul T. von Danwitz, președinte de cameră, și domnii C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász și D. Šváby (raportor), judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul I. Illessy, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 iulie 2014,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Zuchtvieh-Export GmbH, de C. Winterhoff și de A. Wolowski, Rechtsanwälte;
- pentru Stadt Kempten, de N. Briechle, în calitate de agent;

* Limba de procedură: germana.

- pentru Landesanstalt für Tiergesundheit Bayern, de R. Käß, în calitate de agent;
 - pentru guvernul lituanian, de D. Kriauciūnas și de V. Čepaitė, în calitate de agenți;
 - pentru Comisia Europeană, de F. Erlbacher, de H. Kranenborg și de B. Eggers, în calitate de agenți,
- după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 11 septembrie 2014,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Regulamentului (CE) nr. 1/2005 al Consiliului din 22 decembrie 2004 privind protecția animalelor în timpul transportului și al operațiunilor conexe și de modificare a Directivelor 64/432/CEE și 93/119/CE și a Regulamentului (CE) nr. 1255/97 (JO 2005, L 3, p. 1, rectificare în JO 2011, L 336, p. 86, Ediție specială, 03/vol. 62, p. 3).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Zuchtvieh-Export GmbH (denumită în continuare „Zuchtvieh-Export”), pe de o parte, și Stadt Kempten, pe de altă parte, cu privire la decizia adoptată de acesta din urmă, în calitate de autoritate competentă de la locul de plecare, de a refuza vămuirea unui lot de bovine care trebuia să facă obiectul unui transport rutier de la Kempten (Germania) la Andijan (Uzbekistan).

Cadrul juridic

- 3 Regulamentul nr. 1/2005 cuprinde, printre altele, următoarele considerente:
 - „(1) Protocolul privind protecția și bunăstarea animalelor anexat la [T]ratat[ul CE] dispune ca, la formularea și punerea în aplicare a politicii agricole și politicii transporturilor, Comunitatea și statele membre să ia în considerare toate aspectele cerințelor de bunăstare a animalelor.
 - [...]
 - (5) Din considerente de bunăstare a animalelor, transportul animalelor în călătorii de lungă durată, inclusiv al animalelor pentru sacrificare, ar trebui limitat în cea mai mare măsură posibilă.
 - [...]
 - (11) În scopul aplicării consecvente și eficiente a prezentului regulament pe teritoriul Comunității în lumina principiului său de bază conform căruia animalele nu trebuie să fie transportate în condiții care le-ar putea provoca răni sau suferințe inutile, este oportun să se adopte dispoziții detaliate privind nevoile speciale care decurg din utilizarea diferitor modalități de transport. Astfel de dispoziții detaliate ar trebui interpretate și aplicate în conformitate cu principiul menționat anterior și ar trebui să fie actualizate la timp, în special în lumina noilor opinii științifice, ori de câte ori par să nu mai garanteze respectarea acestui principiu pentru anumite specii sau modalități de transport.
 - [...]”

- 4 Articolul 1 din Regulamentul nr. 1/2005, care definește domeniul de aplicare al acestui regulament, prevede:

„(1) Prezentul regulament se aplică transportului de animale vertebrate vii în interiorul Comunității, inclusiv controalelor specifice pe care funcționarii competenți le efectuează asupra loturilor care intră sau ies de pe teritoriul vamal al Comunității.

(2) Articolele 3 și 27 se aplică exclusiv:

- (a) transportului de animale efectuat de agricultori folosind vehicule agricole sau mijloace de transport proprii, în situațiile în care condițiile geografice impun transportul anumitor categorii de animale în vederea transhumanței sezoniere;
- (b) transportului efectuat de agricultori al propriilor animale, cu propriile mijloace de transport, pe o distanță mai mică de 50 de kilometri de la exploatarea lor.

[...]”

- 5 Articolul 2 din acest regulament cuprinde în special următoarele definiții:

„[...]

- (d) «punct de control la frontieră» înseamnă posturile de control desemnate și autorizate în conformitate cu articolul 6 din Directiva 91/496/CEE [a Consiliului din 15 iulie 1991 de stabilire a principiilor privind organizarea controalelor sanitar-veterinare ale animalelor provenite din țări terțe introduse în Comunitate și de modificare a Directivelor 89/662/CEE, 90/425/CEE și 90/675/CEE (JO L 268, p. 56, Ediție specială, 03/vol. 10, p. 151)] pentru efectuarea controalelor sanitare veterinare la animalele care sosesc din țări terțe la frontiera teritoriului comunitar;

[...]

- (f) «autoritatea competentă» înseamnă autoritatea centrală a unui stat membru care are competența de a efectua controale privind bunăstarea animalelor sau orice altă autoritate căreia aceasta i-a delegat competența respectivă;

[...]

- (h) «puncte de control» înseamnă punctele de control prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 1255/97 [al Consiliului din 25 iunie 1997 privind criteriile comunitare prevăzute pentru punctele de așteptare și de modificare a planului de itinerar prevăzut în anexa la Directiva 91/628/CEE (JO L 174, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 21, p. 232)];

- (i) «punct de ieșire» înseamnă un punct de control la frontieră sau orice altă locație desemnată de către un stat membru prin care animalele părăsesc teritoriul vamal al Comunității;

- (j) «călătorie» înseamnă întreaga operațiune de transport, de la locul de plecare la locul de destinație, inclusiv descărcarea, cazarea și încărcarea în anumite puncte intermediare ale călătoriei;

[...]

- (m) «călătorie de lungă durată» înseamnă o călătorie care depășește 8 ore, începând cu momentul în care este mutat primul animal din lot;

[...]

(s) «locul de destinație» înseamnă locul în care animalul este descărcat dintr-un mijloc de transport și:

(i) adăpostit timp de cel puțin 48 ore înainte de plecare sau

(ii) sacrificat;

(t) «punct de repaus sau [de] transfer» înseamnă orice oprire în cursul călătoriei care nu este locul de destinație, inclusiv un loc în care animalele au fost introduse într-un alt mijloc de transport, fiind sau nu descărcate;

[...]

(w) «transport» înseamnă deplasarea animalelor efectuată cu unul sau mai multe mijloace de transport și operațiunile conexe, inclusiv încărcarea, descărcarea, transferul și repausul, până la încheierea descărcării animalelor la locul de destinație;

[...]”

6 Potrivit articolului 3 din Regulamentul nr. 1/2005, intitulat „Condiții generale pentru transportul de animale”:

„O persoană nu poate transporta animale sau încredința animale în vederea transportului în condiții care le pot provoca răni sau suferințe inutile.

În plus, următoarele condiții trebuie respectate:

(a) în prealabil, au fost luate toate măsurile necesare pentru a reduce durata călătoriei și a satisface nevoile animalelor în timpul călătoriei;

(b) animalele se află într-o stare bună pentru a fi transportate;

(c) mijloacele de transport sunt proiectate, construite, întreținute și utilizate astfel încât să se evite rănirea și suferința animalelor și să se asigure siguranța acestora;

[...]

(e) personalul însărcinat cu manipularea animalelor are pregătirea sau competența necesară în acest sens și își îndeplinește atribuțiile fără a face uz de violență sau orice alte metode care pot provoca panică, răni sau suferință inutilă animalelor;

(f) transportul este efectuat fără întârziere până la locul de destinație, iar condițiile de bunăstare a animalelor sunt verificate în mod regulat și menținute la un nivel corespunzător;

(g) animalele beneficiază de suficientă suprafață de sol și o înălțime corespunzătoare taliei lor și călătoriei planificate;

(h) la intervale de timp corespunzătoare, animalelor li se asigură apă, hrană și repaus într-o cantitate și de o calitate adecvată speciei și taliei acestora.”

7 Articolul 5 din Regulamentul nr. 1/2005, intitulat „Obligații de planificare pentru transportul de animale”, prevede:

„[...]”

(3) Organizatorii se asigură că pentru fiecare călătorie în parte:

(a) bunăstarea animalelor nu este compromisă prin coordonarea insuficientă a diferitor etape ale călătoriei, iar condițiile meteorologice sunt luate în considerare [...]

[...]

(4) În cazul călătoriilor de lungă durată între state membre și în [a se citi «dinspre și înspre»] țări terțe pentru ecvidee domestice, altele decât ecvideele înregistrate, și animale domestice din speciile bovină, ovină, caprină și porcină [(denumite în continuare «animalele respective»)], transportatorii și organizatorii respectă prevederile din jurnalul de călătorie prevăzut de anexa II.”

8 Potrivit articolului 6 alineatele (3) și (4) din acest regulament:

„(3) Transportatorii efectuează transporturi de animale în conformitate cu normele tehnice prevăzute de anexa I.

(4) Transportatorii încredințează manipularea animalelor unor persoane care dispun de pregătirea necesară privind dispozițiile relevante din anexele I și II.”

9 Articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2005 prevede:

„Deținătorii verifică toate animalele care sosesc într-un loc de tranzit sau de destinație și stabilesc dacă animalele sunt sau au fost supuse unei călătorii de lungă durată între state membre și în țări terțe. În cazul călătoriilor de lungă durată [pentru animalele respective], deținătorii respectă prevederile din jurnalul de călătorie prevăzut de anexa II.”

10 Articolul 14 din acest regulament este intitulat „Controale și alte măsuri privind jurnalul de călătorie care trebuie efectuate de către autoritatea competentă înaintea călătoriilor de lungă durată”. Alineatul (1) al acestuia este redactat astfel:

„În cazul călătoriilor de lungă durată între state membre și cu [a se citi «dinspre și înspre»] țări terțe [pentru animalele respective], autoritatea competentă de la locul de plecare trebuie:

(a) să efectueze controalele necesare pentru a verifica dacă:

(i) transportatorii menționați în jurnalul de călătorie dețin autorizații valabile de transportator, certificate valabile de autorizare pentru mijlocul de transport utilizat pentru călătorii de lungă durată și certificate de aptitudini sau de competență profesională valabile pentru conducători și însoțitori;

(ii) jurnalul de călătorie prezentat de organizator este realist și indică respectarea prezentului regulament;

(b) atunci când rezultatul controalelor prevăzute la litera (a) nu este satisfăcător, să solicite organizatorului să modifice aranjamentele pentru călătoria de lungă durată preconizată, astfel încât să respecte prezentul regulament;

(c) atunci când rezultatul controalelor prevăzute la litera (a) este satisfăcător, să aplice ștampila pe jurnalul de călătorie;

(d) să trimită detalii, cât mai curând posibil, privind călătoriile de lungă durată prevăzute în jurnalul de călătorie autorității competente de la locul de destinație, de la punctul de ieșire sau de la punctul de control prin sistemul de schimb de informații prevăzut la articolul 20 din Directiva

90/425/CEE [a Consiliului din 26 iunie 1990 privind controalele veterinare și zootehnice aplicabile în schimburile intracomunitare cu anumite animale vii și produse în vederea realizării pieței interne (JO L 224, p. 29, Ediție specială, 03/vol. 8, p. 53)].”

11 Articolul 15 alineatul (2) din regulamentul menționat prevede:

„În cazul călătoriilor de lungă durată între statele membre și țări terțe, controalele la locul de plecare prin care se verifică dacă animalele sunt apte pentru transport, în conformitate cu capitolul I din anexa I, se efectuează înainte de încărcare, în cadrul controalelor privind sănătatea animalelor prevăzute de legislația sanitar-veterinară comunitară relevantă, în termenele prevăzute de legislația în cauză.”

12 Articolul 21 din Regulamentul nr. 1/2005 se referă la „[c]ontroale la punctele de ieșire și la punctele de control la frontieră”. Acesta are următorul cuprins:

„(1) [...] [Î]n cazul în care animalele sunt prezentate la punctele de ieșire sau la punctele de control la frontieră, medicii veterinari oficiali din statele membre verifică dacă animalele sunt transportate în conformitate cu prezentul regulament și în special:

- (a) dacă transportatorii au prezentat o copie a unei autorizații valabile [...];
- (b) dacă conducătorii vehiculelor rutiere care transportă [animalele respective] sau păsări de curte și însoțitorii au prezentat un certificat valabil de aptitudini sau de competență profesională [...];
- (c) dacă animalele sunt apte să continue călătoria;
- (d) dacă mijloacele de transport cu care animalele continuă călătoria sunt în conformitate cu capitolul II și, după caz, cu capitolul VI din anexa I;
- (e) dacă, în cazul exportului, transportatorii au furnizat dovezi conform cărora călătoria de la locul de plecare la primul loc de descărcare din țara de destinație finală respectă toate acordurile internaționale enumerate de anexa V și aplicabile țărilor terțe în cauză;
- (f) dacă [animalele respective] au fost sau urmează să fie transportate în călătorii de lungă durată.

(2) În cazul călătoriilor de lungă durată [pentru animalele respective], medicii veterinari oficiali de la punctele de ieșire și de la punctele de control la frontieră efectuează și înregistrează controalele enumerate la secțiunea 3, «Locul de destinație», din jurnalul de călătorie [menționat] la anexa II. Înregistrările acestor controale și controlul prevăzut la alineatul (1) sunt păstrate de autoritatea competentă cel puțin trei ani de la data efectuării controalelor [...].

(3) Atunci când autoritatea competentă consideră că animalele nu sunt apte să încheie călătoria, acestea sunt descărcate, adăpate, hrănite și beneficiază de repaus.”

13 Capitolul V din anexa I la Regulamentul nr. 1/2005 conține normele referitoare la intervalele de adăpare și de hrănire, precum și la durata călătoriei și la perioadele de repaus. Conform punctului 1.4 litera (d) și punctului 1.5 din acest capitol, în ceea ce privește bovinele, călătoriile rutiere de lungă durată trebuie să cuprindă, după 14 ore de călătorie, o perioadă de repaus de cel puțin o oră, în timpul căreia acestea trebuie adăpate și, atunci când este necesar, hrănite, după care transportul poate fi reluat pentru o durată maximă de 14 ore, la încheierea căreia animalele trebuie descărcate, hrănite și adăpate și trebuie să beneficieze de o perioadă de repaus de cel puțin 24 de ore.

- 14 Anexa II la acest regulament conține dispozițiile referitoare la jurnalul de călătorie, a cărui completare este impusă transportatorilor și organizatorilor la articolul 5 alineatul (4) din regulamentul menționat, în cazul călătoriilor de lungă durată pentru animalele respective între statele membre, precum și dinspre și către țări terțe. Acest jurnal cuprinde cinci secțiuni, privind planificarea călătoriei, locul de plecare, locul de destinație, declarația transportatorului cu privire la, pe de o parte, itinerarul efectiv, punctele de repaus, de transfer și de ieșire și, pe de altă parte, animalele rănite sau moarte în timpul călătoriei și, respectiv, eventualele rapoarte de anomalie. Această anexă include printre altele următoarele dispoziții:

„[...]”

3. Organizatorul:

[...]

- (b) se asigură că autoritatea competentă de la locul de plecare primește, cu două zile înainte de ora plecării, o copie semnată a secțiunii 1 din jurnalul de călătorie, completată corespunzător, cu excepția numerelor certificatelor sanitar-veterinare, în modul definit de autoritatea respectivă;
 - (c) respectă instrucțiunile emise de autoritatea competentă în conformitate cu articolul 14 alineatul (1) litera (a);
 - (d) se asigură că jurnalul de călătorie este ștampilat în conformitate cu articolul 14 alineatul (1);
 - (e) se asigură că jurnalul de călătorie însoțește transportul de animale pe perioada călătoriei până la locul de destinație sau, în cazul exportului într-o țară terță, cel puțin până la punctul de ieșire.
4. Deținătorii de la locul de plecare și, în cazul în care locul de destinație se află pe teritoriul Comunității, deținătorii de la locul de destinație, completează și semnează secțiunile relevante din jurnalul de călătorie. Aceștia informează autoritatea competentă asupra rezervelor cu privire la respectarea dispozițiilor prezentului regulament, cât mai curând posibil, folosind modelul de formular din secțiunea 5.

[...]

7. În cazul în care animalele sunt exportate într-o țară terță, transportatorii înmânează jurnalul de călătorie medicului veterinar oficial de la punctul de ieșire.

În cazul exportului de animale vii din specia bovină cu restituiri, secțiunea 3 din jurnalul de călătorie nu este obligatorie în cazul în care legislația agricolă impune un raport.

8. Transportatorul prevăzut la secțiunea 3 din jurnalul de călătorie păstrează:

- (a) o copie a jurnalului de călătorie completat;

[...]

Documentele prevăzute [...] sunt puse la dispoziția autorității competente care a acordat autorizația de transportator și, la cerere, autorității competente de la locul de plecare, în termen de o lună de la completare și sunt păstrate de către transportator timp de cel puțin trei ani de la data efectuării controlului.

Documentele prevăzute la litera (a) se înapoiază autorității competente de la locul de plecare în termen de o lună de la încheierea călătoriei, cu excepția cazului în care au fost utilizate sistemele [de navigație] prevăzute la articolul 6 alineatul (9) [...]"

- 15 Apendicele la anexa II la Regulamentul nr. 1/2005 cuprinde un model a diferite secțiuni din jurnalul de călătorie. Prima dintre aceste secțiuni, intitulată „Planificare”, conține un ansamblu de rubrici, printre care cele privind durata totală a călătoriei (rubrica 2), locul, țara, data și ora de plecare (rubricile 3.1-3.3), locul și țara de destinație, precum și data și ora de sosire (rubricile 4.1-4.3), speciile și numărul de animale (rubricile 5.1-5.2), greutatea totală estimată și spațiul total prevăzut pentru aceasta din urmă (rubricile 5.4 și 5.5), lista punctelor de repaus, momentul sosirii la acestea și durata repausului (rubricile 6.1-6.3), precum și declarația organizatorului călătoriei potrivit căreia a luat măsurile corespunzătoare pentru a asigura bunăstarea animalelor pe toată durata călătoriei, în conformitate cu dispozițiile Regulamentului nr. 1/2005.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 16 Zuchtvieh-Export a închiriat două camioane pentru a efectua transportul a 62 de bovine de la Kempten la Andijan, prin Polonia, Belarus, Rusia și Kazahstan, respectiv o călătorie de aproximativ 7 000 de km. Acest transport trebuia efectuat în perioada cuprinsă între 23 aprilie și 2 mai 2012. Era vorba despre un export fără cerere de restituire la export.
- 17 Secțiunea 1 rubrica 6 din jurnalul de călătorie prezentat în cadrul cererii de vămuire menționa, ca unice puncte de repaus și de transfer pentru etapa călătoriei care se efectuează pe teritoriul țărilor terțe în cauză, localitățile Brest (Belarus) și Karaganda (Kazahstan), o perioadă de repaus de 24 de ore fiind programată în fiecare dintre aceste localități, durata călătoriei prevăzută între acestea fiind de 146 de ore. Din decizia de trimitere reiese că, între localitățile respective, erau prevăzute perioade de pauză în care animalele ar fi fost hrănite și adăpate, fără să fie totuși descărcate. Partea finală a călătoriei, între Karaganda și Andijan, urma să dureze încă 29 de ore.
- 18 Prin decizia din 30 ianuarie 2012, Stadt Kempten a refuzat vămuirea lotului de bovine în cauză, solicitând ca planificarea călătoriei să fie modificată astfel încât dispozițiile Regulamentului nr. 1/2005 să fie respectate și pentru etapa călătoriei efectuate pe teritoriul țărilor terțe în cauză, între Brest și Andijan, fapt care nu ar fi fost valabil, ținând seama de datele de planificare menționate în secțiunea 1 din jurnalul de călătorie amintit.
- 19 Pe lângă o cerere de măsuri provizorii care nu a fost admisă, Zuchtvieh-Export a introdus o acțiune pe fond împotriva acestei decizii a Stadt Kempten, cu care Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Tribunalul Administrativ Superior din Bavaria) este sesizat în prezent în apel. În cadrul acestei acțiuni, Zuchtvieh-Export solicită printre altele să se constate nelegalitatea deciziei menționate și să se dispună ca Stadt Kempten să procedeze la vămuirea lotului de bovine în cauză.
- 20 Problema esențială care se pune în cauza principală este de a stabili dacă, în cazul unei călătorii de lungă durată care începe pe teritoriul Uniunii Europene, dar care se încheie în afara acestui teritoriu, Regulamentul nr. 1/2005 se aplică de asemenea părții din această călătorie care se efectuează pe teritoriul uneia sau mai multor țări terțe. Această problemă se pune în esență în raport cu aprobarea sau cu refuzul aprobării transportului de către autoritatea competentă de la locul de plecare pe baza datelor de planificare a călătoriei preluate din secțiunea 1 din jurnalul de călătorie prezentat acestei autorități, în cadrul controlului prevăzut la articolul 14 din Regulamentul nr. 1/2005.
- 21 Instanța de trimitere consideră că mai multe dispoziții ale Regulamentului nr. 1/2005 confirmă teza potrivit căreia, într-un asemenea caz, autoritatea de la locul de plecare nu poate aproba transportul prin ștampilarea jurnalului de călătorie decât dacă rezultă că dispozițiile acestui regulament au fost respectate și în afara teritoriului Uniunii. În această privință, ea menționează articolele 1, 3 și 5 și

articolul 21 alineatul (1) litera (e) din regulamentul menționat, dar se referă mai ales la apendicele din anexa II la acesta, în care figurează modelul a diferite secțiuni din jurnalul de călătorie, și în special la secțiunea 1 a acestuia, referitoare la planificarea călătoriei.

- 22 Această instanță invocă, pe de o parte, rubricile 2-4 din această secțiune 1 (referitoare la durata totală prevăzută, la locul și momentul plecării, la locul de destinație și la momentul sosirii), care, coroborate cu definiția noțiunii „călătorie” ce figurează la articolul 2 litera (j) din Regulamentul nr. 1/2005, denotă că trebuie furnizate date pentru întreaga călătorie.
- 23 Ea subliniază, pe de altă parte, declarația care face obiectul rubricii 7 din secțiunea 1 menționată, potrivit căreia organizatorul a „luat măsurile adecvate pentru a menține bunăstarea animalelor în timpul întregii călătorii, în conformitate cu dispozițiile [R]egulamentului [nr. 1/2005]”.
- 24 Instanța menționată subliniază de asemenea că, chiar și în cazul unui export și deși transportatorul trebuie să înmâneze jurnalul de călătorie medicului veterinar oficial de la punctul de ieșire, în conformitate cu punctul 7 din anexa II la Regulamentul nr. 1/2005, el trebuie să păstreze totuși o copie a acestuia și să o înapoieze autorității competente de la locul de plecare, în conformitate cu punctul 8 din această anexă.
- 25 În ipoteza în care ar trebui să prevaleze teza potrivit căreia un asemenea transport nu poate fi aprobat decât dacă din jurnalul de călătorie rezultă că dispozițiile Regulamentului nr. 1/2005 sunt respectate și pentru etapa din călătorie care urmează să se desfășoare în afara teritoriului Uniunii, instanța de trimitere consideră că nu se poate ca organizatorul călătoriei să se limiteze să declare doar că reglementările în vigoare în țările terțe în cauză și, eventual, convențiile internaționale aplicabile în aceste țări vor fi respectate. Ar trebui în plus ca acest lucru să se reflecte în mențiunile din jurnalul de călătorie. Or, acest lucru nu este valabil în speță, întrucât secțiunea 1 din jurnalul de călătorie în discuție în litigiul principal nu conține nicio dată realistă, în sensul în care acest termen ar trebui să fie înțeles la articolul 14 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din Regulamentul nr. 1/2005, întrucât aceasta nu menționează niciun punct de repaus pe durata etapei din călătorie cuprinse între Brest și Karaganda, precum și între această din urmă localitate și Andijan, locul destinației finale. Pe de altă parte, aplicarea ștampilei autorității de la locul de plecare ar lăsa să se înțeleagă că întreaga călătorie, până la locul destinației finale, ar fi fost aprobată în toate detaliile, ceea ce ar fi inoportun și față de autoritățile din statele terțe.
- 26 Potrivit tezei contrare, susținută de Zuchtvieh-Export, aprobarea planificării călătoriei în cadrul controalelor care trebuie efectuate în temeiul articolului 14 din Regulamentul nr. 1/2005 ar privi numai etapa din călătorie căreia acest regulament i se aplică *ratione loci*. Mai multe dispoziții ale acestuia, inclusiv articolul 21 alineatul (1) litera (e), referitor la controalele de la punctele de ieșire și de la punctele de control la frontieră, ar arăta că sistemul pe care îl instituie nu se aplică dincolo de frontierele Uniunii.
- 27 Zuchtvieh-Export arată de asemenea că aplicabilitatea normelor Regulamentului nr. 1/2005 în afara teritoriului Uniunii, în special cele din capitolul V din anexa I la acesta, referitoare la intervalele de adăpare și de hrănire, precum și la durata călătoriei și la perioadele de repaus, ar fi nerealistă și contraproductivă. Astfel, în țările terțe nu ar exista decât foarte puține grajduri sigure din punct de vedere igienic și tehnic în care să se descarce animalele transportate pentru ca acestea să se odihnească, astfel încât riscurile de rănire și de contaminare încrucișată ar fi semnificative. Astfel, normele stabilite de acest regulament ar fi strâns legate de calitatea infrastructurilor prevăzute pentru transportul de animale pe teritoriul Uniunii, în special punctele de control - care sunt locurile de repaus - care sunt situate pe teritoriul acesteia și pe care articolul 36 din regulamentul menționat le supune unor cerințe tehnice și sanitare.

- 28 Pe de altă parte, faptul că normele Regulamentului nr. 1/2005 nu ar fi în mod necesar aplicabile, din punct de vedere material, în orice circumstanțe ar fi demonstrat de articolul 30 alineatul (6) din acesta, care prevede posibilitatea unor derogări pentru călătoriile de lungă durată pentru a lua în considerare îndepărtarea anumitor regiuni de zona continentală a teritoriului Uniunii.
- 29 În plus, din titlul rubricii 6 din secțiunea 1 din modelul de jurnal de călătorie, intitulat „Lista punctelor de repaus, de transfer sau de ieșire prevăzute”, ar rezulta că organizatorul călătoriei nu ar fi obligat să menționeze toate punctele de repaus. De altfel, realitățile geografice nu ar permite întotdeauna să se prevadă locul unde vor avea loc pauzele.
- 30 În plus, normele respective ar putea fi în contradicție cu normele aplicabile în țările terțe în cauză, precum cele care ar fi în vigoare în Rusia, unde practica constantă a autorităților ar consta în a interzice descărcarea animalelor în timpul perioadelor de repaus.
- 31 În sfârșit, principiul teritorialității ar fi în sensul unei aplicabilități a Regulamentului nr. 1/2005 limitate la teritoriul Uniunii.
- 32 La aceste argumente, Stadt Kempten și Landesanstalt für Tiergesundheit Bayern răspund că indisponibilitatea punctelor de repaus în afara teritoriului Uniunii nu exonerează transportatorii de respectarea obligațiilor pe care acest regulament le impune în această privință, că lipsa descărcării animalelor pentru perioadele de repaus înseamnă lipsa igienizării compartimentelor de transport, lipsa garantării și chiar imposibilitatea adăpării și a controlului individual al tuturor animalelor. În consecință, având în vedere considerentul (5) al regulamentului menționat, potrivit căruia călătoriile de lungă durată ar trebui limitate în cea mai mare măsură posibilă, ar trebui să se considere că anumite transporturi nu pot fi efectuate pur și simplu ca urmare a imposibilității respectării normelor aplicabile.
- 33 În acest context, Bayerischer Verwaltungsgerichtshof a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2005 trebuie interpretat în sensul că, în cazul călătoriilor de lungă durată pentru animalele respective, pentru care locul de plecare se află într-un stat membru, în timp ce locul de destinație se află într-o țară terță, autoritatea competentă de la locul de plecare poate să aplice ștampila pe jurnalul de călătorie prezentat de organizatorul transportului, potrivit articolului 14 alineatul (1) litera (c) din acest regulament, numai atunci când acest jurnal îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 14 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din regulamentul menționat pentru întreaga distanță de călătorie de la locul de plecare până la locul de destinație, așadar, și pentru etape ale călătoriei situate în totalitate în afara teritoriului Uniunii?
- 2) Articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2005 trebuie interpretat în sensul că autoritatea de la locul de plecare, competentă potrivit acestei dispoziții, poate să oblige organizatorul călătoriei, în temeiul articolului 14 alineatul (1) litera (b) din acest regulament, să modifice planificarea pentru călătoria de lungă durată preconizată astfel încât să respecte dispozițiile regulamentului menționat pentru întreaga călătorie, de la locul de plecare până la locul de destinație, chiar și atunci când anumite etape ale călătoriei se află exclusiv în țări terțe?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 34 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2005 trebuie interpretat în sensul că, pentru ca un transport care implică o călătorie de lungă durată pentru animalele respective, care începe pe teritoriul Uniunii și continuă în afara acestui teritoriu, să poată fi autorizat de autoritatea competentă de la locul de plecare, organizatorul călătoriei trebuie să prezinte

un jurnal de călătorie care, având în vedere aranjamentele pentru această călătorie astfel cum sunt prevăzute, este realist și indică respectarea acestui regulament, inclusiv pentru partea din călătoria respectivă care se va desfășura pe teritoriul unor țări terțe, autoritatea menționată fiind competentă, în caz contrar, să impună ca aranjamentele respective să fie modificate astfel încât să se asigure respectarea dispozițiilor menționate pentru întreaga călătorie.

- 35 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că din considerentul (1) al Regulamentului nr. 1/2005 rezultă, pe de o parte, că acesta se întemeiază pe Protocolul (nr. 33) privind protecția și bunăstarea animalelor, anexat la Tratatul CE, în temeiul căruia Comunitatea și statele membre trebuie să ia în considerare toate aspectele cerințelor de bunăstare a animalelor la formularea și punerea în aplicare a politicii comunitare în special în domeniul agriculturii și al transporturilor. Potrivit jurisprudenței, protecția bunăstării animalelor reprezintă un obiectiv legitim de interes general a cărui importanță s-a tradus în special prin adoptarea de către statele membre a acestui protocol (a se vedea în acest sens Hotărârea Viamex Agrar Handel și ZVK, C-37/06 și C-58/06, EU:C:2008:18, punctul 22, precum și Hotărârea Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers și Andibel, C-219/07, EU:C:2008:353, punctul 27). Protocolului menționat îi corespunde în prezent articolul 13 TFUE, dispoziție de aplicare generală a Tratatului FUE, care figurează în prima parte a acestuia, consacrată principiilor.
- 36 Pe de altă parte, din considerentele (5) și (11) ale acestui regulament rezultă că legiuitorul a înțeles să prevadă dispoziții detaliate întemeiate pe principiul potrivit căruia animalele nu trebuie să fie transportate în condiții care le-ar putea provoca răni sau suferințe inutile, considerând că bunăstarea animalelor presupune ca transporturile de lungă durată să fie limitate în cea mai mare măsură posibilă.
- 37 Trebuie arătat de la bun început că din mai multe dispoziții ale Regulamentului nr. 1/2005 rezultă că acesta impune obligații nu numai transporturilor de animale vertebrate vii care se desfășoară exclusiv pe teritoriul Uniunii, ci și transporturilor care au loc între acest teritoriu și țări terțe, precum transportul în discuție în litigiul principal. Aceste dispoziții sunt în esență, pe lângă articolul 14 din acest regulament, articolul 1 alineatul (1), articolul 2 litera (i), articolul 5 alineatul (4), articolul 8 alineatul (2), articolul 15 alineatul (2) și articolul 21 din acesta.
- 38 În această privință, este necesar să nu ne limităm la o interpretare izolată a primei părți a articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2005, potrivit căreia acest regulament se aplică transporturilor de animale în interiorul Uniunii. În special, a doua parte a acestei dispoziții, privind controalele specifice asupra loturilor care intră sau ies de pe teritoriul vamal al Uniunii, ia în considerare dimensiunea exterioară acestui teritoriu pe care o pot avea asemenea transporturi. În acest context, la articolul 2 litera (i), Regulamentul nr. 1/2005 dă o definiție a termenilor „punct de ieșire”, care vizează locul prin care animalele părăsesc teritoriul Uniunii.
- 39 În plus, celelalte dispoziții citate la punctul 37 din prezenta hotărâre vizează de asemenea transporturi de animale între teritoriul Uniunii și țări terțe. În special, obligațiile pe care articolul 5 alineatul (4) și articolul 8 alineatul (2) din acest regulament le impun organizatorilor, transportatorilor și deținătorilor de animale se referă în mod explicit nu numai la călătoriile de lungă durată între statele membre, ci și la cele către țări terțe.
- 40 Același lucru este valabil pentru controalele care trebuie efectuate de autoritatea competentă în temeiul articolului 14 alineatul (1), al articolului 15 alineatul (2) și al articolului 21 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2005. În special, articolul 14 din acest regulament, referitor la „[c]ontroale și alte măsuri privind jurnalul de călătorie care trebuie efectuate de către autoritatea competentă înaintea călătoriilor de lungă durată”, se aplică, potrivit textului însuși al alineatului (1) al acestuia, „călătoriilor de lungă durată între state membre și cu [a se citi «dinspre și înspre»] țări terțe”.

- 41 În observațiile prezentate Curții, Comisia Europeană a apreciat, întemeindu-se în special pe articolul 21 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2005, că acest regulament supune asemenea transporturi, în ceea ce privește partea din aceste transporturi care se desfășoară în exteriorul Uniunii, unui control specific care privește doar anumite cerințe fundamentale ale regulamentului menționat, și anume cele care rezultă din articolul 3 din acesta.
- 42 În această privință, trebuie arătat mai întâi că transporturile cu plecarea de pe teritoriul Uniunii către țări terțe nu fac parte dintre transporturile pentru care articolul 1 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2005 prevede în mod explicit că se aplică doar articolele 3 și 27 din acest regulament.
- 43 În continuare, deși articolul 21 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2005 prevede, desigur, un control specific în cadrul căruia autoritățile competente sunt însărcinate să verifice, printre altele, un anumit număr de cerințe specifice care rezultă din acest regulament, totuși această dispoziție obligă aceste autorități să verifice, în plus, „dacă animalele sunt transportate în conformitate cu regulament[ul menționat]”, fără să limiteze întinderea acestui control la respectarea anumitor dispoziții ale regulamentului.
- 44 În ceea ce privește în special autorizația care trebuie obținută de la autoritatea competentă de la locul de plecare, trebuie arătat că textul articolului 14 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) și litera (b) din Regulamentul nr. 1/2005, care se referă în mod expres la transporturile de animale între teritoriul Uniunii și țări terțe, se referă la conformitatea cu acest regulament. În această privință, nu este prevăzută nicio distincție între transporturile din interiorul Uniunii și cele către țări terțe.
- 45 În aceeași perspectivă, dispozițiile privind obligațiile esențiale care trebuie respectate în cazul unei călătorii de lungă durată, care figurează la articolul 5 alineatul (4), la articolul 6 alineatele (3) și (4) și la articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2005, nu fac nici ele distincție după cum este vorba despre un transport de animale care se desfășoară în interiorul Uniunii sau despre un transport către un stat terț. Astfel, articolul 5 alineatul (4) din acest regulament prevede că, în cazul unor „călătorii de lungă durată între state membre și în [a se citi «dinspre și înspre»] țări terțe”, organizatorii și transportatorii sunt supuși obligațiilor privind jurnalul de călătorie. Același lucru este valabil pentru obligațiile de control și de documentare în legătură cu jurnalul de călătorie pe care le impune articolul 8 alineatul (2) din regulamentul menționat deținătorilor de animale în cazul călătoriilor de lungă durată.
- 46 În ceea ce privește, în sfârșit, obligația transportatorilor, care rezultă din articolul 6 alineatele (3) și (4) din Regulamentul nr. 1/2005, de a transporta animalele în conformitate cu normele tehnice care figurează în anexa I la acest regulament și de a încredința manipularea animalelor unor persoane care dispun de pregătirea necesară privind dispozițiile relevante din anexele I și II la regulamentul menționat, este necesar să se constate că aceste dispoziții se referă în mod general la transporturile de animale și nu operează nicio distincție în funcție de locul de destinație.
- 47 Astfel, la articolul 14, Regulamentul nr. 1/2005 nu supune transporturile de animale între teritoriul Uniunii și țări terțe unui regim de autorizare special, care s-ar distinge de cel aplicabil transporturilor care se desfășoară în interiorul Uniunii.
- 48 În plus, trebuie amintit că litigiul principal are ca obiect aspectul dacă toate indicațiile prevăzute în anexa II la acest regulament, în special cele privind durata călătoriei și perioadele de repaus, trebuie să figureze în jurnalul de călătorie prezentat autorității competente de la locul de plecare în ceea ce privește etapa din călătoria de lungă durată în discuție în litigiul principal care urmează să se desfășoare pe teritoriul unor țări terțe.
- 49 În primul rând, trebuie arătat că articolul 5 din regulamentul menționat, consacrat planificării transporturilor, prevede la alineatul (4) că un jurnal de călătorie trebuie întocmit în conformitate cu dispozițiile anexei II la acest regulament pentru orice călătorie de lungă durată pentru animalele

respective, inclusiv în țări terțe. În acest scop, punctul 3 litera (b) din această anexă impune organizatorului unei călătorii de lungă durată obligația de a transmite autorității competente de la locul de plecare o copie a secțiunii 1 din jurnalul de călătorie, completată corespunzător, privind planificarea călătoriei.

- 50 Indicațiile care figurează în secțiunea 1 menționată, referitoare în special la punctele de repaus, de transfer sau de ieșire prevăzute (rubrica 6), trebuie să cuprindă, astfel cum rezultă din definiția legală a termenului „călătorie” care figurează la articolul 2 litera (j) din Regulamentul nr. 1/2005, întreaga operațiune de transport prevăzută, de la locul de plecare la locul de destinație. În consecință, în cazul unei călătorii de lungă durată în țări terțe, jurnalul de călătorie trebuie să conțină asemenea indicații atât pentru partea din această călătorie care se desfășoară pe teritoriul Uniunii, cât și pentru cea care se desfășoară pe teritoriul unor țări terțe.
- 51 În ceea ce privește, în al doilea rând, cerințele pe care trebuie să le îndeplinească aceste indicații, reiese din articolul 14 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din Regulamentul nr. 1/2005 că autoritatea competentă de la locul de plecare are obligația să verifice dacă transportul poate fi considerat conform cu acest regulament. În ceea ce privește durata călătoriei și a perioadelor de repaus prevăzute, planificarea călătoriei care rezultă din jurnalul de călătorie trebuie să indice, astfel, că transportul prevăzut va respecta în special normele tehnice referitoare la intervalele de adăpare și de hrănire, precum și la durata călătoriei și la perioadele de repaus precizate în capitolul V din anexa I la regulamentul menționat, pe care transportatorul este ținut să le respecte în temeiul articolului 6 alineatul (3) din același regulament.
- 52 În această privință, trebuie arătat că jurnalul de călătorie este supus, potrivit textului articolului 14 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din Regulamentul nr. 1/2005, unor „controale necesare” din partea autorității competente de la locul de plecare. Aceste controale au loc înainte de realizarea călătoriei de lungă durată între teritoriul Uniunii și o țară terță și nu privesc decât aspectul dacă jurnalul de călătorie prezentat de organizator este „realist” și „indică” respectarea acestui regulament. În cadrul controlului său *ex ante*, autoritatea menționată dispune astfel de o anumită marjă de apreciere care îi permite să țină seama în mod adecvat de incertitudinile pe care le implică o călătorie de lungă durată din care o etapă se va desfășura pe teritoriul unor țări terțe.
- 53 Or, așa cum a indicat Comisia în ședință în fața Curții, practica privind acordarea restituirilor la export în temeiul Regulamentului (UE) nr. 817/2010 al Comisiei din 16 septembrie 2010 de stabilire a normelor de aplicare în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului în ceea ce privește cerințele privind bunăstarea animalelor vii din specia bovină în timpul transportului pentru acordarea restituirilor la export (JO L 245, p. 16), care implică un control *ex post* al cerințelor privind intervalele de adăpare și de hrănire, precum și durata călătoriei și perioadele de repaus care rezultă din Regulamentul nr. 1/2005, nu a arătat că transporturile de animale între Uniune și țări terțe întâmpină dificultăți sistematice cu privire la respectarea acestor cerințe pe teritoriul statelor terțe. În special, în ceea ce privește situația de pe teritoriul Federației Ruse, Comisia nu ar avea cunoștință despre o reglementare a acestui stat terț sau despre practici administrative ale autorităților competente ale acestuia care să interzică descărcarea animalelor la punctele de repaus și de transfer de pe acest teritoriu.
- 54 În ipoteza în care dreptul sau practicile administrative dintr-o țară terță care urmează să fie traversată s-ar opune însă în mod verificabil și definitiv ca anumite norme tehnice ale acestui regulament să fie integral respectate, autoritatea competentă de la locul de plecare este de asemenea competentă, în cadrul marjei sale de apreciere, să accepte o planificare realistă a unui transport care, având în vedere în special amenajarea mijloacelor de transport și aranjamentele de călătorie prevăzute, indică faptul că transportul prevăzut asigură bunăstarea animalelor la un nivel echivalent cu normele tehnice menționate.

- 55 În orice caz, autoritatea menționată are dreptul, în temeiul articolului 14 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1/2005, să impună în special o modificare a planificării transportului în cauză care să asigure că acesta va trece prin suficiente puncte de repaus și de transfer care să permită să se considere că acest transport va respecta cerințele respective referitoare la intervalele de adăpare și de hrănire, precum și la durata călătoriei și la perioadele de repaus.
- 56 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2005 trebuie interpretat în sensul că, pentru ca un transport care implică o călătorie de lungă durată pentru animalele respective, care începe pe teritoriul Uniunii și continuă în afara acestui teritoriu, să poată fi autorizat de autoritatea competentă de la locul de plecare, organizatorul călătoriei trebuie să prezinte un jurnal care, având în vedere aranjamentele pentru această călătorie astfel cum sunt prevăzute, este realist și indică respectarea acestui regulament inclusiv pentru etapa din călătoria respectivă care se va desfășura pe teritoriul unor țări terțe, autoritatea menționată fiind competentă, în caz contrar, să impună ca aranjamentele respective să fie modificate astfel încât să se asigure respectarea dispozițiilor menționate pentru întreaga călătorie.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 57 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1/2005 al Consiliului din 22 decembrie 2004 privind protecția animalelor în timpul transportului și al operațiunilor conexe și de modificare a Directivelor 64/432/CEE și 93/119/CE și a Regulamentului (CE) nr. 1255/97 trebuie interpretat în sensul că, pentru ca un transport care implică o călătorie de lungă durată pentru ecvidee domestice, altele decât ecvideele înregistrate, și animale domestice din speciile bovină, ovină, caprină și porcină, care începe pe teritoriul Uniunii Europene și continuă în afara acestui teritoriu, să poată fi autorizat de autoritatea competentă de la locul de plecare, organizatorul călătoriei trebuie să prezinte un jurnal care, având în vedere aranjamentele pentru această călătorie astfel cum sunt prevăzute, este realist și indică respectarea acestui regulament inclusiv pentru etapa din călătoria respectivă care se va desfășura pe teritoriul unor țări terțe, autoritatea menționată fiind competentă, în caz contrar, să impună ca aranjamentele respective să fie modificate astfel încât să se asigure respectarea dispozițiilor menționate pentru întreaga călătorie.

Semnături